

Antti Ollikka

**SELVITYS ULOSMITTAUSTEN
VIREILLETULOILMOITUSTEN
KASVUSTA PÄIJÄT-HÄMEEN
YLEISESSÄ EDUNVALVONNASSA
VUOSIEN 2009 JA 2017 VÄLILLÄ**

Opinnäytetyö
Liiketalouden tradenomi, julkishallinto ja juridiikka

2018

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tekijä/Tekijät	Tutkinto	Aika
Antti Ollikka	Tradenomi (AMK)	Joulukuu 2018
Opinnäytetyön nimi		33 sivua
Selvitys ulosmittausten vireilletuloilmoitusten kasvusta Päijät-Hämeen yleisessä edunvalvonnassa vuosien 2009 ja 2017 välillä		
Toimeksiantaja		
Päijät-Hämeen edunvalvontatoimisto, Kaakkois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri		
Ohjaaja		
Lehtori Yrjö Tyni		
Tiivistelmä		
<p>Tutkimuksen tarkoituksena oli perehtyä Päijät-Hämeen yleisen edunvalvonnan asiakkaaksi tulleiden henkilöiden ulosmittauksen vireilletuloilmoitusten kasvuun vuosina 2009–2017. Tutkimuksessa pyrittiin löytämään selittäviä tekijöitä sille, minkä takia moni päämies joutui tutkittavalla ajanjaksolla ulosmittaustoimenpiteiden kohteeksi ja miksi ulosmittauksen vireilletuloilmoitusten määrä on kasvanut merkittävästi. Vireilletuloilmoitusten määrät olivat alimmillaan vuonna 2016. Työn teoriaosuudessa kerrotaan lyhyesti Suomen edunvalvonta- ja ulosottojärjestelmistä sekä perehdytään niiden lainsäädäntöön.</p> <p>Edunvalvonnan alaista henkilöä kutsutaan päämieheksi ja hänen asioitaan hoitavaa sekä tukevaa henkilöä edunvalvojaksi. Edunvalvojan tulee olla lisäksi tehtävänsä sopiva. Maistraatti valvoo edunvalvontatoimintaa Suomessa. Edunvalvonnan asiakkaat eivät ole erityisen iäkkäitä, vaan edunvalvonnalle voi olla muitakin syitä, kuten esimerkiksi henkilön velkaantuminen ja muut erilaiset maksuongelmat.</p> <p>Ulosotolla tarkoitetaan jonkin laiminlyödyn velvoitteen pakkotoimeenpanoa. Velvoite voi olla rahallinen saatava tai esimerkiksi häätö. Ulosmittauksen toimeenpanosta huolehtii Suomessa ulosottovirasto. Ulosottomiehellä tarkoitetaan ulosottovirastossa työskenteleviä kihlakunnan ulosottomiehiä. Ulosottokaassa (2007/705) on säädetty ulosmittauksesta tarkemmin. Velallisella tarkoitetaan sitä luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jolta saatavia peritään ulosoton kautta. Velkojalla puolestaan tarkoitetaan henkilöä, joka on käynnistänyt ulosottoprosessin hakemalla, joko suppeaa tai normaalia ulosottoa velallista kohtaan.</p> <p>Opinnäytetyössä verrattiin Päijät-Hämeen edunvalvontatoimiston päämiesten tilannetta edunvalvonnan alkaessa vuosien 2009 ja 2017 välillä. Tutkimusmenetelminä käytettiin määrällistä ja laadullista tutkimusta. Tutkimuksen materiaalina käytettiin Lahden edunvalvontatoimiston paperisia ja sähköisiä henkilörekistereitä. Tutkimuksen johtopäätöksenä pystyttiin toteamaan, että vireilletuloilmoitusten kasvu johtuu useiden eri tekijöiden summasta ja mitään yksittäistä syytä sille ei löytynyt. Aihetta olisi pitänyt tutkia laajemmin erilaisista näkökulmista. Tutkimuksen tulokset tarjoavat toimeksiantajalle mielenkiintoista tietoa vuosien 2009 ja 2017 tilanteista, mutta tulosten perusteella ei voida tehdä yksityiskohtaisia johtopäätöksiä.</p>		
Asiasanat		
edunvalvonta, edunvalvoja, ulosmittaus, päämies, velkaantuminen		

Author (authors)	Degree	Time
Antti Ollikka	Bachelor of Business Administration	December 2018
Thesis title Research on the change in number of guardianship principals' distraint pending notifications in Päijät-Häme between 2009 and 2017		33 pages
Commissioned by The Public Guardianship Office of Päijät-Häme, The Legal Aid and Public Guardianship District of South-East Finland		
Supervisor Lecturer Yrjö Tyni		
Abstract <p>The objective of this thesis was to find out the reasons for the increase of the number of new principals' distraint pending notifications in The Public Guardianship Office of Päijät-Häme between 2009 and 2017. The theory part is focused on the Finnish supervision systems structure and the Finnish recovery proceedings systems structure. Also, the part contains information about the legislation which is related to them.</p> <p>The person under trusteeship is called a principal. The person who helps and supports them taking care of, their financial issues is called a supervisor. The supervisor must be suitable for the task. The City Administrative Court supervises the guardianship system in Finland. All principals under the trusteeship are not particularly old, instead there can be various other reasons in the background, such as running into debts and other payment problems.</p> <p>The recovery proceeding means the compulsion of a neglected obligation execution. The obligation can be a claim of money or for example an eviction. The distraint office manages the execution of distraints in Finland. Distraint officers are officials who work in the distraint office. More detail about recovery proceeding can be found in an Enforcement Code (2007/705). A debtor refers to a natural person or to a legal person whom the outstanding claims are collected. The creditor is a person who has got a valid payment sentence from the district court and with it has started either abridged or normal recovery proceedings by inheriting the recovery proceedings process, towards the debtor.</p> <p>This thesis compares the increasing number of new principals' distraint pending notifications between 2009 and 2017. The quantitative and qualitative research methods were used in this research. Material to this thesis was collected from paper archives and electric registers from The Public Guardianship Office of Päijät-Häme. The research revealed that there are several reasons for the increased numbers. The research should have been more thorough and analyzed from different points of views.</p>		
Keywords Trusteeship, trustee, distraint, principal, incurring of debts		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	SUOMEN EDUNVALVONTAJÄRJESTELMÄ	6
2.1	taustaa.....	6
2.2	Edunvalvonnan alkaminen ja päättyminen	8
3	ULOSMITTAUSPROSESSI PÄÄPIIRTEITTÄIN.....	9
3.1	Mitä on ulosmittaus.....	9
3.2	Ulosoton asianosaiset ja erilaiset saatavat	11
3.3	Ulosottomenettelyn päävaiheet.....	12
3.4	Saatavien täytäntöönpanon vanhentuminen.....	15
4	TILASTOJA PÄÄMIESTEN ULOSMITTAUKSISTA.....	17
5	TUTKIMUS VIREILLETULOILMOITUSTEN KASVUSTA	18
5.1	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	18
5.2	Tutkimusmenetelmät	18
5.3	Kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimus.....	19
5.4	Yksinkertainen satunnaisotanta.....	21
5.5	Tutkimuksen toteutus	22
6	ANALYYSI	24
7	POHDINTA	28
	LÄHTEET.....	31
	KUVALUETTELO	33

1 JOHDANTO

Suoritin opintoihin liittyvän syventävän työharjoittelun Päijät-Hämeen edunvalvontatoimistossa Lahdessa keväällä 2018, jonka jälkeen jatkoin työskentelyä edunvalvontasihteerinä. Syventävän harjoittelun aikana suoritin erilaisia päämiesten taloudellisten asioiden hoitoon liittyviä työtehtäviä ja pohdin samalla, soveltuisiko jokin työtehtäviini liittyä asia mahdollisesti tulevan opinnäytteeni aiheeksi. Lopulta löysin opinnäytteelleni sopivan aiheen, eli pyrin selvittämään, miksi ulosoton vireilletuloilmoitukset ovat kasvaneet Päijät-Hämeen yleisessä edunvalvonnassa uusien päämiesten osalta vuosien 2009 ja 2017 välillä. Aiheen valinta oli sikäli hieman haasteellinen, että erikoistumisalani on julkishallinto ja juridiikka ja suoritan oikeustradenomin opinnot. Näin ollen opinnäytteen aiheen kriteerit ovat tiukemmat. Aiheen valikoitumisen jälkeen keskustelin siitä johtavan yleisen edunvalvojan kanssa. Hän hyväksyi aiheen, samoin kuin opinnäytteeni ohjaajana toimiva opettaja.

Yleinen edunvalvonta kuului aikoinaan Suomessa kuntien tehtäviin. Yleinen edunvalvonta kuitenkin siirrettiin kunnilta valtiolle hoidettavaksi 1.1.2009. Yleinen edunvalvonta on Oikeusministeriön alainen yksikkö. Suomi on jaettu maanlaajuisesti kuuteen oikeusapu- ja edunvalvontapiiriin. Päijät-Hämeen yleinen edunvalvonta kuuluu Kaakkois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiriin. Päijät-Hämeen yleinen edunvalvonta on keskittynyt vahvasti Lahden ympärille. Lahden lisäksi toimialueeseen kuuluvat Asikkala, Hartola, Heinola, Hollola, Kärkölä, Orimattila, Padasjoki ja Sysmä. Lahden lisäksi Kaakkois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvonta piiriin kuuluvat Kouvola, Lappeenranta sekä piirin hallinnollisena keskuksena toimiva Hämeenlinna. (Yleinen edunvalvonta 2018.)

Tutkimukseni tavoitteena on selvittää, miksi Päijät-Hämeen yleisen edunvalvonnan päämiesten ulosmittausten vireilletuloilmoitusten määrät ovat kasvaneet vuosien 2009–2017 välillä. Vuonna 2009 ulosmittausten vireilletuloilmoituksia oli 2 kappaletta ja vuonna 2017 vireilletuloilmoituksia oli 38 kappaletta. Kasvu on ollut siis merkittävää, toisaalta kasvua voidaan mahdollisesti selittää myös päämiesmäärien merkittävällä kasvulla. Päijät-Hämeessä alkoi vuonna 2017 kolme kertaa enemmän edunvalvontoja 2009 vuoteen verrattuna, lisäksi

kokonaismäärät ovat yhä jatkaneet nousua vuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä. (Mourujärvi 2018, 6.)

Tutkimuksessani pohdin, mistä näin iso päämiesten ulosmittausten vireilletuloilmoitusten kasvu voi johtua ja mitkä tekijät sitä mahdollisesti voivat selittää. Voidaanko muutosta selittää pääosin taloudellisilla tai terveydentilaan liittyvillä syillä vai onko taustalla mahdollisesti muista yhteiskunnallisista vaikutuksista tarkasteltavalla ajanjaksolla johtuvia seurauksia, kuten esimerkiksi yleinen kustannustason nousu ja laitos tai palveluasumisen kallistuminen? Valitsin tarkasteltavaksi ajanjaksoksi 2009–2017, koska kahdeksan vuoden aikaväli on mielestäni riittävän pitkä ja sen tarkastelun tulosten ja havaintojen perusteella voi jo tehdä melko luotettavia johtopäätöksiä ja analyysejä kasvua selittävistä tekijöistä tai ilmiöistä. Lisäksi tutkimuksessa tarkastellaan ulosmittausprosesseja kokonaisuutena hieman yleistä tasoa laajemmin, mitä sillä tarkoitetaan, mitä erilaisia muotoja, sillä on, mitkä sen päävaiheet ovat sekä milloin ulosotossa olevat saatavat vanhenevat. Lisäksi määritellään ulosottoon liittyviä avainkäsitteitä.

2 SUOMEN EDUNVALVONTAJÄRJESTELMÄ

2.1 taustaa

Edunvalvonnalla tarkoitetaan tilannetta, jossa henkilö ei oman heikentyneen terveydentilan, sairauden tai muiden seikkojen takia kykene hoitamaan taloudellisia asioitaan ja hallitsemaan omaisuuttaan. Holhoustoimilain (Laki holhoustoimesta 1.4.1999/442) 1. § 1. momentissa todetaan, että holhustoimen tarkoituksena valvoa sellaisten henkilöiden etua ja oikeuksia, jotka eivät vajoavaltaisuuden, sairauden, poissaolon tai muun syyn takia voi pitää huolta taloudellisista asioistaan. Saman lain 8. § 2. momentissa todetaan lisäksi, että Tällaiselle täysi-ikäiselle henkilölle voidaan määrätä edunvalvoja käräjäoikeuden päätöksellä. Edunvalvojan tehtävä on valvoa hänen etuaan ja huolehtia hänen varallisuutta koskevien asioiden asianmukaisesta hoitamisesta.

Käräjäoikeus voi määrätä edunvalvojan erilaisista syistä, mutta todennäköisesti yleisin syy on henkilön korkea ikä ja jonkinlainen sairaus, jonka seurauksena hänen toimintakykynsä on siinä määrin heikentynyt, että hän ei enää itse

kykene hoitamaan taloudellisia asioitaan ja hallitsemaan omaisuuttaan. Kaikki edunvalvonnassa olevat henkilöt eivät kuitenkaan ole erityisen iäkkäitä, vaan edunvalvontaan voidaan määrätä myös, jos henkilö hoitaa omat taloudelliset asiansa huonosti ja esimerkiksi velkaantuu sen takia. (Välimäki 2013, 1.)

Edunvalvonnan tarvetta on myös erilaista. Edunvalvonta voi koskea taloudellisten asioiden hoitamisen lisäksi henkilöä koskevia asioita tai puhevallan käyttöä oikeudenkäynnissä ja viranomaisten kanssa asioitaessa. (Välimäki 2013, 1.) Käräjäoikeus voi määrätä edunvalvojaksi tehtävään sopivan henkilön, tämän omalla suostumuksella (Laki holhustoimesta 5. §). ”Edunvalvonnan alaista henkilö kutsutaan yleisesti päämieheksi ja häntä tukevaa sekä avustavaa henkilöä edunvalvojaksi” (Välimäki 2013, 1).

Edunvalvontaoikeuden tavoitteena on huolehtia siitä, että päämiehellä on yksilöllinen oikeus edunvalvontaan. Edunvalvonta toteutetaan siten, että edunvalvonnan kaikissa vaiheissa toimitaan kyseessä olevan päämiehen edun mukaisesti. Päämiehen etu yksilöllisen edunvalvonnan turvaajana on yksi edunvalvontaoikeuden pääperiaatteista. Näiden periaatteiden toteutumista valvoo holhustoimi. (Tornberg & Kuuliala 2015, 32.)

Edunvalvonta voi tulla ajankohtaiseksi siinä vaiheessa, kun oma toimintakyky on siinä määrin heikentynyt, että ei itse enää pysty hoitamaan omia taloudellisia asioitaan ja hallitsemaan omaisuuttaan. Toimintakyvyn heikkenemiselle voi olla monia syitä, mutta useimmin syynä on henkilön korkea ikä sekä jonkinlainen sairaus. Toisaalta edunvalvontaan tuleva päämies voi olla myös alaikäinen tai täysi-ikäinen, joka on hoitanut raha-asiansa niin huonosti, että sen seurauksena on tullut maksuongelmia ja velkaantumista. Henkilölle voidaan määrätä edunvalvoja, mikäli hän on kykenemätön valvomaan etuaan ja huolehtimaan asioistaan. Päämiehen oikeustoimikelpoisuutta voidaan myös rajoittaa, jos päämiehen etu sitä vaatii. (Mäki-Petäjä-Leinonen 2013, 268.)

Suomessa yleinen edunvalvonta oli pitkään kuntien vastuulla, kunnes 1.1.2009 lähtien valtion oikeusaputoimistot ovat vastanneet edunvalvontapalvelujen järjestämisestä. Toimistot tuottavat itse 90 % edunvalvonnan palveluista ja hankkivat loput 10 % ostopalveluna ulkopuolisilta palveluntuottajilta.

Vuonna 2016 yleisessä edunvalvonnassa päämiehiä oli noin 37 000. (Oikeusministeriö 2016, 13.) Edunvalvontatoimistot ja oikeusaputoimistot kuuluvat hallinnollisesti oikeusapu- ja edunvalvontapiireihin. Näitä piirejä on Suomessa maanlaajuisesti kuusi. (Yleinen edunvalvonta 2018.) Oikeusministeriön mukaan (2016, 13.) Suomen edunvalvontatoimistoissa työskenteli vuonna 2016 180 yleistä edunvalvojaa ja noin 300 edunvalvontasihteeriä.

2.2 Edunvalvonnan alkaminen ja päättyminen

Edunvalvonnan alkaminen, edunvalvontaa on Suomessa kahdenlaista. Yksityinen edunvalvonta ja yleinen edunvalvonta, joka on valtion järjestämä palvelu. (Yleinen edunvalvonta 2018.) Tämä opinnäytetyö painottuu yleisen edunvalvontaan ja siihen liittyvien seikkojen lähempään tarkasteluun. Yleisessä edunvalvonnassa edunvalvonta alkaa pääsääntöisesti maistraattiin tehtävällä hakemuksella. Hakemuksen edunvalvonnan alkamiseksi voi tehdä asianosainen henkilö itse tai joku muu hänen puolestaan esimerkiksi lähiomaiset tai hoitohenkilökunta. (Tornberg & Kuuliala 2015, 71.)

Hakemuksen lähettämisen jälkeen maistraatti tutkii, täyttyvätkö edunvalvojan määräämisen edellytykset. Mikäli maistraatti päättää, että henkilö on edunvalvonnan tarpeessa ja henkilöä itseään pystytään kuulemaan asiassa. Maistraatti tekee henkilön kotipaikan käräjäoikeudelle hakemuksen edunvalvojan määräämisestä henkilölle. (Maistraatti s.a.) Tämän jälkeen käräjäoikeus vahvistaa edunvalvontahakemuksen ja määrää henkilön edunvalvojaksi valtion virkamiehenä edunvalvontatoimistossa työskentelevän yleisen edunvalvojan. Edunvalvoja voidaan määrätä toistaiseksi tai määräajaksi. (Laki holhoustoimesta 15. §)

Yleinen edunvalvonta sisältää neljä erilaista kategoriaa. määräyksistä yleisin edunvalvonnan määräys onkin henkilön taloudellisten ja omaisuuteen liittyvien asioiden hoitaminen, näin ollen tällä tarkoitetaan perusmuotoista edunvalvontaa (TA). Laajennettu edunvalvonta pitää sisällään taloudellisten asioiden lisäksi henkilöön liittyvät asiat (THA). Muita yleisen edunvalvonnan muotoja ovat erityistehtävä (ERS). Erityistehtävät ovat usein alaikäisiä päämiehiä ja edunvalvonta kestää siihen asti, kunnes päämies tulee täysi-ikäiseksi. Viimeinen edunvalvonnan muoto on sijaisuus, (S) tällä tarkoitetaan sitä, että yleinen

edunvalvoja edustaa päämiestä jossakin tietyssä sovituksessa oikeustoi-
messa esimerkiksi perinnönjaossa. Edunvalvonnan muodolla on sikäli merki-
tystä, mikä omaisuus on edunvalvojan hoidossa ja mitä omaisuutta päämies
saa itse hallita vapaasti. (Tornberg & Kuuliala 2015, 467.)

Yleisen edunvalvojan tehtävien lakkaaminen suoraan lain nojalla on määritelty
holhoustoimilaissa (1.4.1999/442). Lain mukaan edunvalvonta voi päät-
tyä seuraavilla tavoilla: 1. päämiehen kuolemaan. 2. määräaikaisen tehtävän
määräaika on kulunut umpeen. 3. Edunvalvonta on koskenut määrättyä yksit-
täistä tehtävää ja se on suoritettu ja 4. Edunvalvonta on koskenut päämiehen
alaikäisyyttä ja päämies on tullut täysi-ikäiseksi. Yleinen edunvalvonta voi
päätyä myös edunvalvojan vaihtamiseen, jos yleisessä edunvalvonnassa
oleva päämies vaihtaa yksityiseen edunvalvojaan. (Laki holhoustoimesta 17.§)
Lisäksi edunvalvontapäätös voidaan purkaa, jos päämies hakee tuomioistui-
melta muutosta edunvalvontapäätökseen ja edunvalvojan vapauttamista teh-
tävästään tai muutosta edunvalvojan tehtävään sekä toimintakelpoisuuden ra-
joituksen poistamista tai muuttamista. (Tornberg & Kuuliala 2015, 323.) Suu-
rin osa edunvalvonnoista päättyy kuitenkin todennäköisesti päämiehen kuole-
man vuoksi.

3 ULOSMITTAUSPROSESSI PÄÄPIIRTEITTÄIN

3.1 Mitä on ulosmittaus

Ulosmittauksella tarkoitetaan laiminlyödyn maksuveloitteen ja muun ulosotto-
kaassa tarkoitetun veloitteen täytäntöönpanoa. Ulosottokaaren
(15.6.2007/705) mukaan Ulosotolla tarkoitetaan laiminlyödyn veloit-
teen pakko täytäntöönpanoa viranomaisen suorittamana. Useimmiten ulos-
otossa on kyse rahasaatavan perinnästä, mutta sillä voidaan tarkoittaa myös
häätöä, takavarikkoa tai lasten huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätök-
sen täytäntöönpanoa. Veloitteiden täytäntöön toimeenpanosta Suomessa
huolehtii valtion ulosottolaitos, ulosottokaassa säädetyn järjestyksen mu-
kaan.

Ulosottokaassa on säädetty yksityisoikeudellisten veloitteiden täytäntöön-
panosta, mutta sitä sovelletaan myös osittain verojen, maksujen, sakkojen ja
muiden rahallisten seurausten täytäntöönpanossa. Käräjäoikeuden antaman

maksutuomion toimeenpanemiseksi ei tarvita ulosottokaassa mainittuja ulosottoperusteita, mikäli saatava on vero, julkinen maksu tai muu suoraan ulosottokelpoinen julkinen maksu. Maksuvelvoitteiden täytäntöönpanon ja saatavien perinnän lisäksi ulosoton yhtenä tehtävänä on pyrkimys saattaa velallisen taloudellinen toimintakyky ennalleen. (Linna 2008, 17.)

Suomessa ulosottoon liittyvät tehtävät kuuluvat valtion erityisorganisaatiolle. Suomessa ulosoton organisaatio on kaksipuolinen, jossa valtakunnallisena keskushallintoviranomaisena toimii Valtakunnanvoudinvirasto ja sen alaisuudessa toimivat paikalliset ulosottovirastot. Varsinaiset ulosottotehtävät kuuluvat paikallisille ulosottovirastoissa työskenteleville ulosottoviranomaisille, jotka ovat ulosottoasioita käsitteleviä valtion virkamiehiä ja muita virkamiehiä. Valtakunnanvoudinvirasto huolehtii lähinnä ulosoton yleisestä johtamisesta, hallinnosta, ohjaamisesta ja valvonnasta. Ulosottoviranomaiset toimivat yleisen lailisuusvalvonnan alaisuudessa ja heidän valvonnastaan vastaa oikeuskansleri ja eduskunnan oikeusasiamies. (Linna & Leppänen 2014, 9.)

Valtakunnanvoudinvirasto myös nimittää paikallisten ulosottovirastojen päällikköinä toimivat johtavat kihlakunnanvoudit sekä heidän alaisuudessaan toimivat kihlakunnanvoudit. Ulosottovirastoissa työskentelee lisäksi kihlakunnanulosottomiehiä, perintäsihteerejä sekä muuta toimistohenkilöstöä. Ulosottomiehellä tarkoitetaan henkilöä, joka hoitaa ulosottokaaren ja muiden lakien mukaa ulosottomiehen tehtäväksi säädettyjä täytäntöönpano toimia, heitä ovat kihlakunnanvoudit ja kihlakunnanulosottomiehet. (Linna & Leppänen 2014, 24.)

Heillä on myös muitakin kuin täytäntöönpanoa tehtäviä. Näitä tehtäviä ovat esimerkiksi rikos- ja siviilihaasteiden tiedoksiannot, kaupanvahvistukset ja vankilaan passitukset. Ulosottopiireissä työskenteli vuoden 2013 alussa 84 kihlakunnanvoudtia, 635 kihlakunnanulosottomiestä ja 621 toimistohenkilöä eli yhteensä noin 1340 henkeä. Jokaisen ulosottoviraston toimialueena on ulosottopiiri, joka muodostuu yhdestä tai useammasta kihlakunnasta. Ulosottopiirejä on yhteensä 22. (Linna & Leppänen 2014, 10-14.)

3.2 Ulosoton asianosaiset ja erilaiset saatavat

Ulosottoprosessissa on monia asianosaisia. Ulosottokaaren (15.6.2007/705) 3. § mukaan heitä ovat: hakija, vastaaja, velkoja, velallinen, asianosainen ja sivullinen. Hakijalla voidaan tarkoittaa myös kantajaa eli henkilöä, yhteisöä laitosta tai säätiötä, joka hakee jonkin veloitteen täytäntöönpanoa. Vastaajalla tarkoitetaan sitä henkilöä tai tahoa, jota vastaan veloitteen toimeenpanoa on haettu. Velkojalla tarkoitetaan maksuveloitteen toimeenpanossa hakijaa tai muuta henkilöä, jolla on oikeus saada maksu ulosmitatusta omaisuudesta. Velallisella tarkoitetaan käytännössä maksuveloitteen toimeenpanossa vastaajaa. Asianosaisella tarkoitetaan kaikkia edellä mainittuja ulosottoprosessiin liittyviä henkilöitä. Sivullisella tässä yhteydessä tarkoitetaan ulosottoprosessin ulkopuolista henkilöä.

Saatavalla tässä yhteydessä tarkoitetaan ulosottokaaren (Ulosottokaari 15.6.2007/705) 4. § mukaista saatavaa eli yleensä rahallista suoritusta, mitä hakija tai kantaja pyrkii täytäntöönpanomenettelyn kautta saamaan vastaajalta tai velalliselta. Saatavat voidaan jakaa kahteen eri kategoriaan: julkisoikeudellisiin ja yksityisoikeudellisiin saataviin. Julkisoikeudellisilla saatavilla tarkoitetaan esimerkiksi veroja, julkisia maksuja maksut sekä muita näihin rinnastettavia julkisoikeudellisia maksuja esimerkiksi kunnalliset pysäköintivirhemaksut ja päivähoitomaksut ovat suoraan ulosottokelpoisia ilman tuomioistuimen päätöstä. (Laki verojen ja maksujen täytäntöönpanosta 1. §)

Yksityisoikeudellisilla saatavilla tarkoitetaan yleensä sopimukseen, sitoumukseen tai muuhun yksityisoikeudelliseen veloitteeseen perustuvia saatavia. Tällaisia ovat esimerkiksi pankkilainat, luotot ja vakuutusmaksut. (Tilastokeskus s.a.) Yksityisoikeudelliset saatavat eivät ole suoraan ulosottokelpoisia, vaan hakijan on ensin haettava tuomioistuimen päätös ulosottoprosessin käynnistämiseksi. (Ulosottokaari 2. luku 5. §)

Mikäli velkoja ei saa velalliselta saatavaa perittyä vapaaehtoisesti ja velallisen varattomuudesta ei estä ulosmittauksen suorittamista. Velkoja voi hakea suppeaa tai tavallista ulosottoa velallista kohtaan. "Suppeassa ulosotossa voidaan ulosmitata vain omaisuutta, jota ei tarvitse muuttaa rahaksi, ja tällaista omaisuutta etsitään tietyistä rekistereistä." (Linna & Leppänen 2014, 23.) Tällä

käytännössä tarkoitetaan sitä, että velalliselta voidaan saatavien perimiseksi ulosmitata vain esimerkiksi palkka, muu toistuva tulo tai veronpalautus. Mikäli velallisella ei ole riittävästi suppeaan ulosottoon soveltuvaa omaisuutta ja ulosmittausta ei voida suorittaa, annetaan hakijalle siitä todistus. (Linna & Leppänen 2014, 23.)

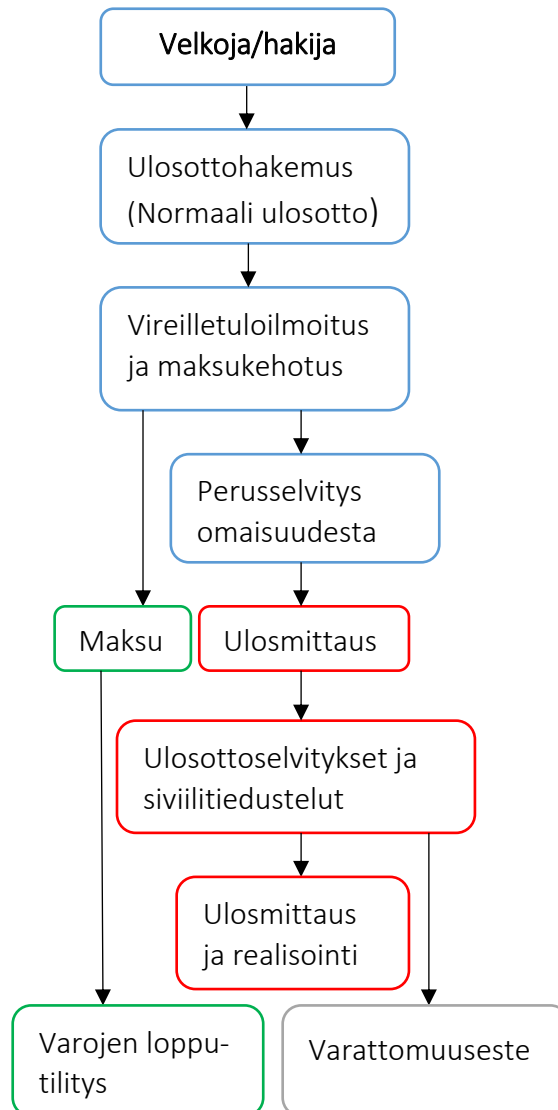
Toinen ulosoton muodoista on tavallinen ulosotto. Tavallisella ulosotolla tarkoitetaan suppeaa ulosottoa laajempaa ulosmittausta. Tavallisessa ulosotossa voidaan palkan, veronpalautuksen tai muun toistuvaistulon lisäksi ulosmitata myös kiinteää ja irtainta omaisuutta. Tavallinen ulosotto on näin ollen laajempi kuin suppea ulosotto. Ulosmitattavaa ja realisoitavaksi soveltuvaa omaisuutta velalliselta pyritään etsimään laajasti erilaisten ulosottoselvitysten avulla. Mikäli velallisella ei ole mitään realisoitavaa omaisuutta ja hakijan saatavaa ei saada perittyä kokonaan tai saadaan vain osa hakijan saatavista katettua velallisen omaisuuden myynnillä. Ulosottomenettely päättyy velallisen annettavaan varattomuustodistukseen tai osittain suoritettujen hakijan saatavien lopputilitykseen. (Linna & Leppänen 2014, 24.)

3.3 Ulosottomenettelyn päävaiheet

Ulosottomenettelyssä on eri vaiheita, ennen kuin laiminlyöty maksuvelvoite voidaan panna täytäntöön. Ulosoton eri vaiheita ovat: vireilletulo, maksukehoitus, ulosmittaus tai realisointi ja varojen lopputilitys. (Linna & Leppänen 2014, 22-23.) Tässä tarkastellaan yksityisoikeudellisten saatavien perimiseen liittyviä vaiheita. Ulosottomenettely käynnistyy, kun hakija tekee hakemuksen paikalliselle ulosottovirastolle jonkin saatavan perimiseksi velalliselta. Velkoja voi hakea velallista vastaan suppeaa tai tavallista ulosottoa. Riippumatta siitä kumpaa muotoa ulosottoa velkoja hakee alkutoimenpiteet ovat molemmissa samat. (Linna & Leppänen 2014, 22-23.)

Kuvassa 1. on esitetty kaaviossa ulosottomenettelyn päävaiheet, tässä kappaleessa tarkastellaan normaalia ulosottoa. Ulosottohakemuksen jättämisen jälkeen velalliselle lähetetään vireilletuloilmoitus, tällä tarkoitetaan sitä, että paikallinen ulosottovirasto on ottanut asian käsittelyyn ja kirjannut asian omiin järjestelmiinsä. Vireilletuloilmoitus myös sisältää maksukehotuksen ja yhteydenottoopyynnön asiaa hoitavalle viranomaiselle. Velallinen ottaa yhteyttä asiaa

hoitavaan ulosottomieheen. Mikäli velallinen maksaa hakijan saatavan ja saatava saadaan perityksi, tekee ulosottomies maksusta lopputilityksen ja ulosmittausprosessi päättyy. Jos velallinen ei maksa hakijan saatavaa maksukehotuksen jälkeen, ulosottomies tekee perusselvityksen velallisen omaisuudesta ja ulosmittaa esimerkiksi velallisen pankkitililtä mahdollisia varoja. Jos vieläkin saatavaa ei saada perittyä, ulosottomies jatkaa velallisen omaisuuden etsimistä ulosotto selvitysten ja siviilitiedustelujen avulla.

Kuva 1. normaalin ulosoton päävaiheet (Linna & Leppänen, 24)

Mikäli velalliselta löydetään realisoitavaksi soveltuvaa omaisuutta, ulosottomies ulosmittaa ja realisoii omaisuuden hakijan saatavien perimiseksi. Omaisuuden realisoinnilla tarkoitetaan tässä yhteydessä sitä, että velallisen kiinteää tai irtainta omaisuutta muutetaan rahaksi ja myydään esimerkiksi pakko- huutokaupalla. Jos velallisella ei ole mitään realisoitavaa omaisuutta ja ulos-

mittausta ei voida suorittaa, annetaan siitä hakijalle todistus velallisen varattomuudesta. Hakijan toivomuksesta saatava voidaan lisäksi merkitä passiiviperintärekisteriin. Tämä tarkoittaa sitä, että jos velalliselle kuuluvaa omaisuutta löydetään jonkin muun viranomaistehtävän yhteydessä, se voidaan ulosmitata passiivisaatavan perimiseksi. Omaisuuden realisoinnin jälkeen tehdään lopputilitys niistä saatavista ja varoista, mitä saatiin perittyä, ja ulosmittausprosessi päättyy. (Linna & Leppänen 2014, 24-25.)

Ulosottokaaren (15.6.2007/705) 4. luvun 1. § 1. momentin mukaan velallisen omaisuutta voidaan ulosmitata maksuvelvoitteeseen perustuvan ulosottoperusteen mukaan niin paljon, kuin on tarpeen hakijan saatavan perimiseksi. Tämän jälkeen ulosmitattu omaisuus myydään ja ulosottomies tilittää myynnistä saadut varat. Velalliselta voidaan ulosmitata omaisuutta seuraavassa järjestyksessä: Ensin ulosmitataan velallisen rahat, palkka, eläke tai muu toistuvais-tulo. Sen jälkeen ulosmitataan velallisen muu irtain omaisuus, esimerkiksi ajoneuvot. Pääsääntöisesti velallisen tavanomaista koti-irtaimistoa ei ulosmitata, ellei se ole erityisen arvokasta. Seuraavana ulosmitataan velallisen kiinteää omaisuus, esimerkiksi velallisen omistama kiinteistö, joka ei ole velallisen vakituinen asuinpaikka. Viimeisenä ulosmitataan omaisuus, jota velallinen tarvitsee asumiseen tai välttämätöntä toimeentuloaan varten, esimerkiksi velallisen vakituinen asunto. Ulosmittausjärjestyksestä voidaan myös poiketa velkojan ja velallisen keskinäisellä sopimuksella. Velallisella on lisäksi oikeus osoittaa tiettyä omaisuuttaan ulosmitattavaksi. (Ulosottokaari 4. luku 24. § - 25 §).

Ulosoton vireilletulon jälkeen velallisen on maksettava saatava eräpäivään mennessä. Ulosottomies voi erityisestä syystä ja velallisen pyynnöstä myöntää maksuaikaa enintään kolme kuukautta. Ulosottomies voi oman harkintansa mukaan ulosmittauksen sijaan sopia kirjallisesta maksusuunnitelmasta velallisen kanssa. Maksusuunnitelman lisäksi voidaan tarvittaessa tehdä turvaava ulosmittaus sopimuksen vakuudeksi. (Ulosotto 2016.)

Mikäli velallinen ei noudata maksusuunnitelmaa, ulosmittaus toimitetaan palkasta ja elinkeinotulosta tai myydään velallisen omaisuutta. Velallisen maksusuunnitelma voi myös raueta, jos velalliselle tulee vireille uusia ulosottoasioita tai velallinen hoitaa huonosti hallinnassaan olevaa turvaavan ulosmittauksen kohteena olevaa omaisuuttaan. Tällöin voidaan laatia uusi maksusuunnitelma

tai voidaan ulosmitata turvaamistoimen kohteena oleva velallisen omaisuus. (Ulosotto 2016.)

Palkasta, eläkkeestä, tai työttömyyskorvauksesta voidaan ulosmitata normaalisti yksi kolmasosa. Ulosmitattava rahamäärä lasketaan velallisen nettotuloista. Sosiaaliavustukset ja erilaiset tuet esimerkiksi asumistuki eivät ole ulosmitattavia. Velallisen ja hänen mahdollisen perheensä toimeentulon turvaamiseksi jätetään ulosmittaamatta velallisen suojaosuus. Suojaosuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä sitä rahamäärää, joka pitää velallisella jäädä kuukaudessa elämiseen liittyvien menojen kattamiseksi ulosmittauksen jälkeen. Suojaosuuden laskennassa otetaan huomioon velallisen nettotulot, esimerkiksi yksin elävän velallisen suojaosuus on 673,30€. Mikäli velallisen palkka on pienempi kuin suojaosuus, ulosmittausta ei suoriteta. Mikäli velallisen nettopalkka on huomattavasti suojaosuutta suurempi, voidaan siitä ulosmitata kuitenkin enintään puolet.

Mikäli velallisen elatuksen varassa on muita henkilöitä, on suojaosuus silloin myös suurempi. Velallisen sairaus, työttömyys, elatusapu tai muu painava syy voidaan ottaa huomioon ulosmittausprosessissa sekä ulosmittauksen määrässä. Lisäksi velallisella on oikeus kahteen vapaakuukauteen, jolloin ulosmittausta ei suoriteta, mikäli ulosmittaus on kestänyt yhtäjaksoisesti vuoden tai enemmän. (Ulosotto. 2018. Ulosmittaus.)

3.4 Saatavien täytäntöönpanon vanhentuminen

Saatavan täytäntöönpanokelpoisuuden määräajasta on säädetty laissa velan vanhentumisesta (15.8.2003/728). Tässä käsitellään pääosin yksityisoikeudellisten saatavien vanhentumista. Velan lopullinen vanhentuminen lasketaan velan erääntymisestä. Täytäntöönpanokelpoiset yksityisoikeudelliset saatavat eli tavallisemmin yksityishenkilöiden tai yritysten väliset rahavelat vanhenevat pääosin lopullisesti 15 vuodessa ulosottoperusteisen tuomion antamisesta. Velan vanhentumisaika on kuitenkin 20 vuotta, jos ulosottoperusteinen korvaussaatava perustuu rikoksesta tuomittuihin vahingonkorvauksiin ja velalliselle on tuomittu vankeutta tai yhdyskuntapalvelua.

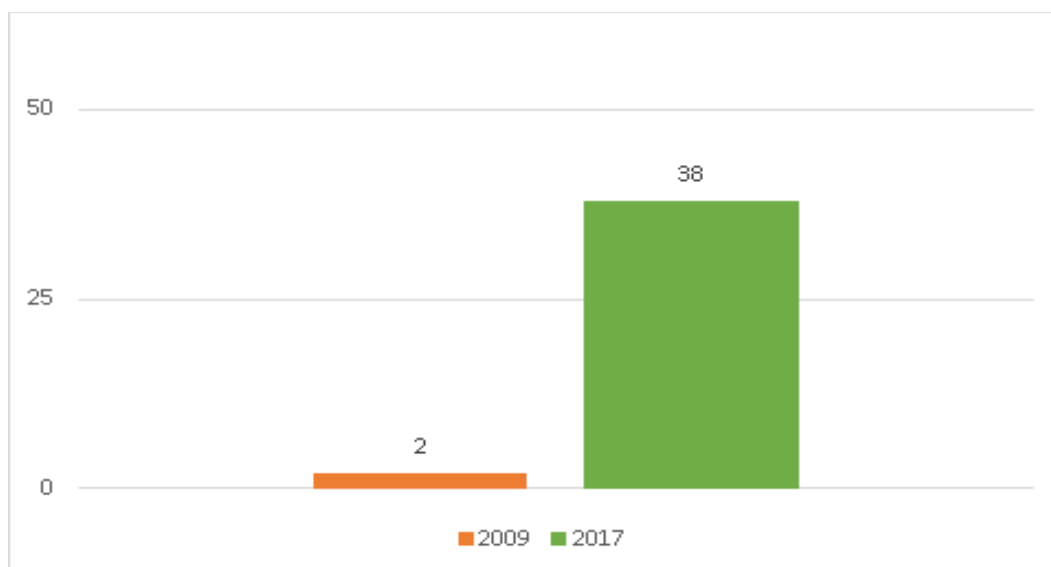
Velan vanhentumisaikaa voidaan myös tuomioistuimen päätöksellä pidentää 10 vuodella, jos velallinen omilla toimillaan vaikeuttaa täytäntöönpanon toteuttamista esimerkiksi kätkemällä omaisuuttaan tai antamalla siitä vääriä tietoja. (Kilpailu -ja kuluttajavirasto 2015). Velan lopullinen vanheneminen siis tarkoittaa sitä, että velkaa ei voida enää sen vanhenemisen jälkeen periä täytäntöönpanomenettelyn eli ulosoton kautta, vaan se on vanhentunut lopullisesti. Lisäksi on mahdollista, että velkoja ja velallinen sopivat keskenään ulosottomenettelyn lopettamisesta, eli siis käytännössä velkoja antaa velallisen velat kokonaan tai osittain anteeksi. Anteeksianto voi tulla kyseen siinä tapauksessa, että velkoja toteaa, että ulosmittaus ei mahdollisesti tuota toivottua tulosta sekä saatava on määrältään vähäinen.

Suomessa oli vuonna 2017 täytäntöönpanomenettelyn kohteena 560 000 velallista, näistä noin 90 % oli luonnollisia henkilöitä eli yksityishenkilöitä ja 10 % oikeushenkilöitä eli yrityksiä, yhteisöjä tai säätiöitä. Vuonna 2017 ulosottovirastot saivat perittyä velallisilta yhteensä hieman yli miljardi euroa. Vuonna 2018 velallisten määrän ennustetaan kasvavan edelleen, alkuvuoden perusteella 570 000. (Ulosotto. 2018). Maksuhäiriömerkinnän omiin luottotietoihinsa voi saada kahdella eri tavalla. Yleisin tapa on, että velallinen ei suorita puuttuvaa saatavaa useista huomautuksista ja maksuvaatimuksista huolimatta. Tällöin velkoja voi viedä asian tuomioistuinkäsittelyyn. Mikäli velallinen ei maksa saatavaa, vastaa velkojan lähettämään haasteeseen tai riitautaa asiaa, kärjäoikeus antaa asiasta yksipuolisen maksutuomion ja velkoja voi sen jälkeen viedä asian halutessaan ulosottoon. (Ulosotto. 2018.)

Tuomioistuimen maksutuomiosta tulee aina maksuhäiriömerkintä velallisen luottotietoihin, mikä voi vaikeuttaa tai estää esimerkiksi vuokra-asunnon tai vakuutuksen hankkimista. Toinen tapa saada maksuhäiriömerkintä on, että täytäntöönpanomenettely epäonnistuu ja velallinen todetaan varattomaksi. Näin ollen suppeaa tai tavallista ulosmittausta ei voida suorittaa velallisen varattomuudesta takia. (Kilpailu -ja kuluttajavirasto 2014.)

4 TILASTOJA PÄÄMIESTEN ULOSMITTAUKSISTA

Kuva 2. vireilletuloilmoitusten kasvu vuodesta 2009 vuoteen 2017 (Edvard-järjestelmä)

Vuoden 2009 aikana Päijät-Hämeessä yleisessä edunvalvonnassa alkoi 78 uutta edunvalvontaa, näistä ulosmittauksen vireilletuloilmoituksia oli kahdella päämiehellä. Heidän osuus kaikista vuonna 2009 alkaneista päämiehistä oli 2,56 %. Vuonna 2017 puolestaan alkoi 268 uutta edunvalvontaa eli pelkättään edunvalvontamäärät Päijät-Hämeessä kasvoivat yhdeksän vuoden aikana melkein kolminkertaisiksi, kuten kuvasta 2. selviää. Vuonna 2017 alkaneista edunvalvonnoista ulosmittauksen vireilletuloilmoituksia oli puolestaan 38 uudella päämiehellä, mikä oli 14,18 % kaikista samana vuonna alkaneista edunvalvonnoista.

Ulosmittausten vireilletuloilmoitusten määrä siis kasvoi 19-kertaiseksi samalla aikavälillä, jolla edunvalvontamäärät kasvoivat kolminkertaiseksi. Ulosmittausten vireilletuloilmoitusten määrät ovat myös kasvaneet osittain samassa suhteessa edunvalvontapäätösten lisääntyneen määrän kanssa. Vuoden 2015 jälkeen vireilletuloilmoitusten määrä laski puoleen, vaikka edunvalvontapäätösten määrät jatkoivat yhä kasvuaan. Vuoteen 2017 mennessä vireilletuloilmoitusten määrä kaksinkertaistui, mutta samalla myös edunvalvontapäätösten määrä nousi vajaalla sadalla. Vuoden 2017 lopulla Päijät-Hämeen yleisen edunvalvonnan asiakkaana oli noin 1200 päämiestä.

5 TUTKIMUS VIREILLETULOILMOITUSTEN KASVUSTA

5.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Tämän opinnäytteen tarkoituksena on tutkia Päijät-Hämeen yleiseen edunvalvontaan tulleiden uusien päämiesten ulosmittausten vireilletuloilmoitusten kasvua ja yrittää selvittää kasvulle syitä vuosien 2009 ja 2017 välisenä aikana. Tutkimuksen toimeksiantajana toimii Päijät-Hämeen edunvalvontatoimisto. Mutta tutkimuksen tulosten perusteella ei voida eikä ole tarkoitus kehittää tai muuttaa toimeksiantajan toimintaa millään tavalla. Tutkimustulos tarjoaa kuitenkin mielenkiintoista informaatiota tutkittavasta asiasta sekä lisätietoa kaikille aiheesta kiinnostuneille.

5.2 Tutkimusmenetelmät

Tässä opinnäytetyössä käytettiin päämenetelmänä kvantitatiivista tutkimusta ja apumenetelmänä kvalitatiivista tutkimusta. Tässä tutkimuksessa olennaisinta tutkimusmateriaalia olivat paperiset arkistot eli vuositilit, aktikansiot sekä Edvard-asianhallintajärjestelmä. Näistä aineistoista kerättiin informaatiota edellä mainittujen taustatietojen muodossa 50 tutkimukseen arpomalla valikoidusta tapauksesta. Aineisto ja taustatiedot kerättiin edunvalvonnan alkamisvuoden perusteella. Kerätty aineisto kerättiin yhteen ja sen jälkeen verrattiin vuoden 2009 määriä ja tilastoja vuoden 2017 vastaaviin tilastoihin ja sen perusteella tehtiin johtopäätöksiä määrien muutoksista ja niihin liittyvistä seikoista.

Tutkimusmenetelmiä käytetään ratkaisemaan jokin ennalta valittu tutkimusongelma. menetelmät voivat olla erilaisia keinoja tai menettelytapoja, joilla pyritään saamaan ratkaisu tutkittavaan ongelmaan (Kananen 2015, 65). Opinnäytetyön päämenetelmänä oli kvantitatiivinen tutkimus, mutta se sisälsi myös hieman kvalitatiivista tutkimusta. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa on tärkeää ymmärtää ilmiötä selittäviä teorioita ja hyödyntää niitä (Kananen 2015, 197). Kvalitatiiviselle eli laadulliselle tutkimukselle on ominaista, että tutkittavia ilmiötä ja niihin vaikuttavia tekijöitä ei tunneta, vaan ratkaisut niihin pyritään löytämään kerätystä aineistosta (Kananen 2015, 128).

Tieteellisessä tutkimuksessa ja opinnäytetyössä kaikkien työn vaiheiden kuvaaminen riittävällä tarkkuudella sekä vaiheiden tarkka dokumentointi on erittäin tärkeää, koska työn luotettavuutta voidaan arvioida ainoastaan huolellisen ja riittävän dokumentoinnin kautta. Dokumentointi tulisi suorittaa niin kattavasti, että työtä ei niin hyvin tunteva ulkopuolinen lukija tai työn arvioija voi pelkästään tutkimusta tai opinnäytetyötä lukemalla todeta itse tutkimuksen tulokset ja johtopäätökset oikeiksi. (Kananen 2015, 66.)

5.3 Kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimus

Kvantitatiivisella tutkimuksella tarkoitetaan määrällistä tutkimusta, jossa tutkimuksen johtopäätökset pyritään yleistämään ennalta valikoidun otoksen avulla vastaamaan koko populaatiota eli kohderyhmää. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tutkimuksen tekijältä edellytetään lisäksi aikaisempaa teoretietämystä sekä esiyymmärrystä aiheesta. (Kananen 2015, 73, 200.) Itse työskentelin reilu puoli vuotta edunvalvontatoimistossa, minkä aikana minulle on muodostunut tämän tutkimuksen kannalta riittävän hyvä yleisnäkemyks edunvalvonnasta. Kvantitatiivisen tutkimuksen yksi yleisimmistä muodoista on jonkinlaisen kyselylomakkeen laatiminen. Kyselylomake ei ole ainoa tapa tehdä määrällistä tutkimusta, vaan sitä voidaan tehdä myös jo olemassa olevista kerätyistä tilastoista, rekistereistä ja erilaisista tietokannoista. (Kananen 2015, 74.) Tämän tutkimuksen tekemisessä on tarkoitus hyödyntää edellä mainittuja aineistoja.

Ennen kuin valmiita rekisterejä ja tilastoja voidaan käyttää tutkimusaineistona, tutkijan on selvitettävä, mihin tarkoitukseen ja tutkimusongelmaan aineisto on alun perin kerätty ja kuka rekisterin tai tilaston on tehnyt. Lisäksi on selvitettävä, millä tavalla tutkimusaineisto on kerätty ja varmistettava tutkimukseen käytettävän aineiston luotettavuus ja pätevyys sekä tutkimuksen tekijällä tulee olla lupa käyttää mahdollisesti luvanvaraista aineistoa omassa tutkimuksessaan. (Vilkkä 2015, 97.)

Tässä tutkimuksessa yhtenä tutkimusaineistona on Oikeusministeriön ylläpitämä ja hallinnoima Edvard-asianhallintajärjestelmä. Edvard-järjestelmään

edunvalvonnan henkilökunta syöttää päämiesten erilaisia tietoja, ja näitä järjestelmään syötettyjä päämiesten tietoja voidaan pitää riittävän luotettavina ja pätevinä tähän tutkimukseen. Itselläni on lupa käyttää edellä mainitusta järjestelmästä poimittuja tietoja tässä tutkimuksessa, mutta on kuitenkin pidettävä huolta siitä, että tutkimukseen valikoituneiden päämiesten yksityisyys säilyy ja heitä ei voida tunnistaa tai yksilöidä kerättyjen tietojen perusteella.

Kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään ilmiötä, eli mistä jokin asia johtuu. Ilmiön ymmärtämisen pohjalta voidaan kehittää teorioita ja hypoteeseja, jotka selittävät tutkittavaa ilmiötä. Tutkittavaa ilmiötä sekä sitä selittäviä teorioita ei usein tunneta etukäteen ja näin ollen tutkija ei voi myöskään määritellä sitä aineistonmäärää, jota tutkimukseen tarvitaan. Aineistoa kerätään riittävän kauan ja riittävän paljon, jotta tutkimusongelma saadaan ratkaistuksi. (Kananen 2015, 70, 128.) Laadulliseen tutkimukseen sisältyy aina kysymys, mitä merkitystä tai merkityksiä tutkimuksessa tutkitaan? Tämä asettaa tutkimuksen tekijälle tiettyjä haasteita, koska hänen tulee täsmentää, tutkitaanko kokemuksiin vai käsityksiin liittyviä merkityksiä? Kokemusten ja käsitysten ero on hieman ongelmallinen, koska kokemukset ovat aina yksilöllisiä ja käsitykset yleensä muodostuvat perinteistä ja toimintamalleista. Lisäksi kokemukset ja käsitykset eivät aina välttämättä liity toisiinsa. (Vilka 2015, 118.)

Edunvalvontatoimistossa työskennellessäni minulle on muodostunut omanlaineni mielikuva siitä, mitä edunvalvonta on ja mitä kaikkea se pitää sisällään. Omaa tutkimusta tehdessäni minun tulee kuitenkin muistaa, että omat käsitykseni ja mielikuvani eivät saa vaikuttaa tutkimuksen analysointiin ja johtopäätöksiin. Laadullisen tutkimuksen aineistoa voidaan kerätä monella eri tavalla. Erilaiset haastattelut ovat varmasti yleisimpiä aineistonkeruumenetelmiä laadullisessa tutkimuksessa, mutta aineistoa voidaan kerätä muistakin lähteistä kuten esimerkiksi dokumenttiaineistoista ja arkistomateriaaleista paperisessa sekä digitaalisessa muodossa. (Vilka 2015, 122.) Tässä tutkimuksessa aineistoa kerättiin juuri edellä mainituista lähteistä.

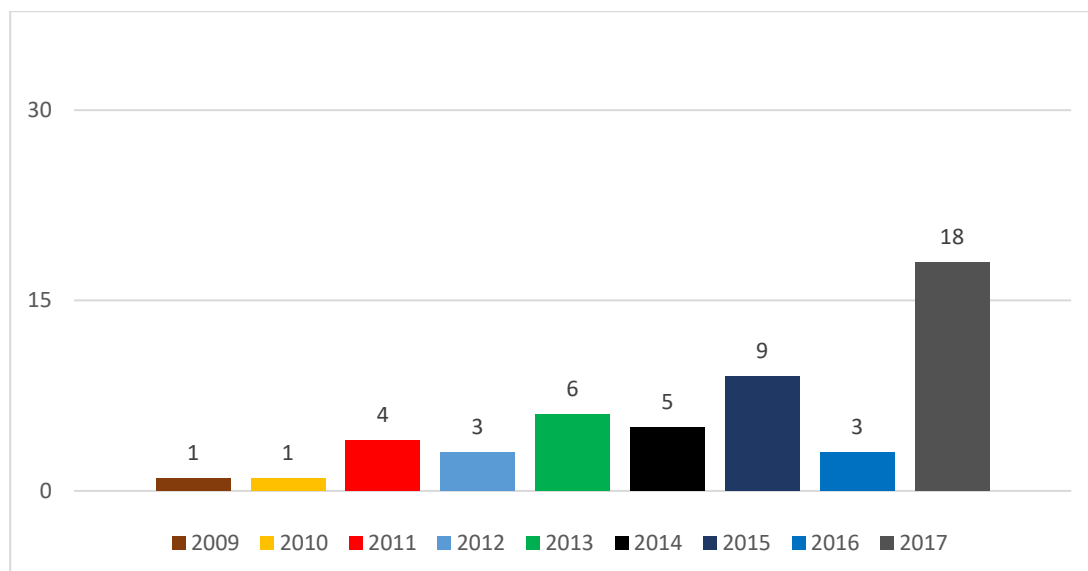
Laadullisen tutkimuksessa tutkimukseen valitulla aineiston määrällä ei ole väliä, vaan aineiston laatu ratkaisee. On kannattavampaa analysoida syvällisesti pientä määrää tapauksia kuin tehdä pintapuolinen analyysi suuresta määrästä

aineistoa. (Vilkkä 2015, 150.) Tätä samaa periaatetta sovelletaan myös tässä tutkimuksessa. Kaikkiaan koko kohderyhmän koko tässä tutkimuksessa oli 114, joka sisälsi kaikki aineistossa esiintyneet tapaukset. Näistä valikoitui tarkempaan analyysiin 50 tapausta, joita tässä tutkimuksessa tarkastellaan. Näiden tulosten ja johtopäätösten avulla pyritään yleistämään johtopäätökset vastaamaan vireilletuloilmoitusten kasvua vuosina 2009 ja 2017. Laadullinen tutkimus voidaan katsoa luotettavaksi silloin, kun tutkimuksen kohde ja tutkimuksessa käytetty materiaali eivät ole ristiriidassa keskenään ja tutkimuksen tulokseen ei ole vaikuttaneet epäoleelliset seikat tai satunnaiset tekijät. (Vilkkä 2015, 196.)

5.4. Yksinkertainen satunnaisotanta

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa ei ole mielekästä eikä kustannustehokasta tutkia koko populaatiota eli tutkimukseen valittua kohderyhmää. Tämän takia kohderyhmästä valitaan otos eli havaintoyksikkö, mikä on pienempi joukko tapauksia mihin tutkimus kohdistetaan ja otoksen perusteella pyritään yleistämään johtopäätökset vastaamaan koko kohderyhmää. Otanta voidaan tehdä monella eri tavalla, riippuen siitä, mikä otanta menetelmä sopii parhaiten valittuun kohderyhmään. Tutkijan tulee lisäksi tuntea kohderyhmän rakenne, jotta pystytään valitsemaan oikea otantamenetelmä. Lisäksi otoksen tulee olla riittävän suuri, jotta voidaan saada riittävän luotettavia tutkimustuloksia. (Kananen 2015, 266-267.)

Edunvalvontatoimistoissa käytettävät henkilörekisterit sekä erilaiset arkistot soveltuvat erittäin hyvin todennäköisyysotannan käyttämiseen tässä tutkimuksessa. Tutkimuksen toteutuksessa käytetään yksinkertaista satunnaisotantaa. Otokseksi on valittu yhteensä 50 tapausta koko kohderyhmästä. Kohderyhmä sisältää kaikki ne uudet päämiehet, joilla ulosmittaukset ovat tulleet vireille edunvalvonnan alkaessa tai enintään puoli vuotta alkamisen jälkeen vuosien 2009 ja 2017 välillä. Kohderyhmän koko on yhteensä 114 päämiestä.

Kuva 3. Otoksen tapausten kappalejakauma vuosilta 2009–2017 (Edvard-järjestelmä)

Yksinkertaista satunnaisotantaa voidaan kutsua myös arpomiseksi ja se voidaan toteuttaa monella eri tavalla. Numeroitujen havaintoyksiköiden tietyn määrän arpominen arpalipukkeita käyttämällä jostakin tietystä luettelosta tai materiaalista lienee helpoin tapa ja mahdollisesti käytetyin, mutta ei ainoa tapa. Yksinkertaisella satunnaisotannalla suoritettuna arvonnassa jokaisella alkiolla eli havaintoyksiköllä on yhtä suuri mahdollisuus tulla valituksi otokseen mukaan. Satunnaisotannan käyttäminen otantamenetelmänä tuloksettaasti vaatii yleensä jonkinlaista luetteloa tai rekisteriä populaatiosta eli kohderyhmästä. Mikäli luetteloita tai rekistereitä ei ole saatavilla tai alkioiden eli havaintoyksiköiden määrä on liian pieni tai jos luettelo tai rekisteri sisältää liikaa jaksollisuutta, tällöin tutkimuksen tulokset voivat myös vinoutua. (Kananen 2015, 274-275.)

5.5 Tutkimuksen toteutus

Materiaali tähän tutkimukseen on kerätty pääosin kahdesta fyysisestä arkistosta, eli päämiesten vuositileistä ja aktikansioista. Lisäksi materiaalia on kerätty myös Edvard-asianhallintajärjestelmän sisältämistä henkilörekistereistä. Edvardista pystyin hakemaan suoraan tiettyjä hakuheitoja käyttämällä tiedot päämiesten mahdollisista veloista. Tarkasteltuani päämiesten velkatietoja sain yksityiskohtaisempia tietoja päämiesten mahdollisista ulosottoveloista. Analysoin nämä tiedot ja syötin Exceliin. Päämiehen edunvalvonnan alkamisvuoden perusteella järjestyksessä 2009 vuodesta vuoteen 2017. Edvardissa

saaduissa listoissa päämiehet olivat valmiiksi aakkosjärjestyksessä edunvalvonnan alkamisvuoden perusteella järjestyksessä vuodesta 2009 vuoteen 2017.

Tutkimukseen valittiin 50 tapausta käyttämällä yksinkertaista satunnaisotantaa. Kohderyhmän koko oli yhteensä 114 tapausta. Tämä sisälsi kaikki ne tapaukset, joilla ulosoton vireilletuloilmoituksia oli ollut aikavälillä 2009–2017. Tutkimukseen valittujen uusien päämiesten edunvalvonnat olivat siis alkaneet vuosien 2009 ja 2017 välillä. Valittujen päämiesten kohdalla ulosoton vireilletuloilmoitukset olivat tulleet vireille samalla tai enintään kuuden kuukauden kuluessa edunvalvonnan alkamisesta.

Tutkimukseen kerätyssä aineistossa dokumentoitiin kaikki 50 tapausta ja niiden taustojaan tutkittiin tarkemmin. Aineistoa käsiteltiin niin, että yksittäistä päämiestä ei voida tunnistaa eikä yksilöidä kerätyn aineiston perusteella. Päämiesten taustoja tarkasteltiin tässä tutkimuksessa hieman yleistä tasoa tarkemmin menemättä kuitenkaan liikaa yksityiskohtiin. Tutkimuksen kohteena olleiden päämiesten taustoja analysoitiin muutamien seikkojen perusteella. Näitä olivat tutkimuskohteen sukupuoli, ikä, asumismuoto, sekä olivatko ulosoton kohteena olleet julkisoikeudelliset vai yksityisoikeudelliset saatavat. Lisäksi tutkitaan, miten toimeenpanomenettely on kunkin päämiehen kohdalla toteutettu. Onko ulosmittauksen muoto ollut suppea vai normaali? Lisäksi tarkasteltiin, onko ulosmitattu esimerkiksi palkkaa, eläkettä, veronpalautuksia tai mahdollisesti realisoitu ja myyty kiinteää tai irtainta omaisuutta velkojan saatavien perimiseksi.

Saatuani selville arvonnän kannalta riittävät tiedot kaikista kohderyhmään kuuluvista päämiehistä syötin heidän tietonsa Excel-taulukkoön järjestyksessä päämiehen edunvalvonnan alkamisvuoden mukaan. Käytin tutkimuksessa numerointia ja numeroin päämiehet edellä mainitussa järjestyksessä numeroilla 1—114. Tämä sen takia, että jäljempänä suoritettava arpominen olisi helpompi toteuttaa ja päämiesten yksityisyys säilyisi. Päämiesten numeroinnin jälkeen etsin internetistä arvontakoneen, johon syötin kaikki 114 numeroa ja valitsin arvottavaksi määräksi saman, mikä oli myös otoksen suuruus eli 50 numeroa. Arvontakone sekoitti arvottavat numerot 5 sekunnin välein ja arvo

numerot kolme kertaa ennen otoksen valmistumista. Saatuani selville otokseen valitut numerot selvitin Excel taulukosta, keitä päämiehiä numerot vastaavat ja aloin tutkia heidän taustojaan tarkemmin. Seuraava vaihe oli kaikkein työläin ja vei eniten aikaa, koska minun piti litteroida eli tiivistää koko otoksen aineistosta eli 50 tapauksesta jokaisesta erikseen perustiedot myöhempänä tapahtuvaa analyysyä varten.

Keräsin jokaisesta 50 tapauksesta seuraavat tiedot:

- sukupuoli
- Ikä
- asuinmuoto
- saatavien muoto
- ulosoton laji
- ulosmittauksen laajuus

Edellä mainittuja tietoja analysoimalla pyrin löytämään tutkimusongelmaan vastauksen ja mahdollisesti selittäviä tekijöitä vireilletuloilmoitusten kasvuun tutkittavalla ajanjaksolla. Arvonta onnistui erittäin hyvin ja otokseen tuli mukaan tasaisesti tapauksia jokaiselta vuodelta. Keräsin tämän jälkeen taustatiedot kaikista tapauksista Word-dokumenttiin. Aineistoa oli paljon ja tarvittavat tiedot löytyivät Edvardin lisäksi päämiesten vuositileistä ja aktikansioista. Aloin keräämään tietoja ensimmäisestä arvotusta numerosta ja jatkoin aina alkamisvuoden perusteella järjestyksessä otoksen viimeiseen numeroon asti.

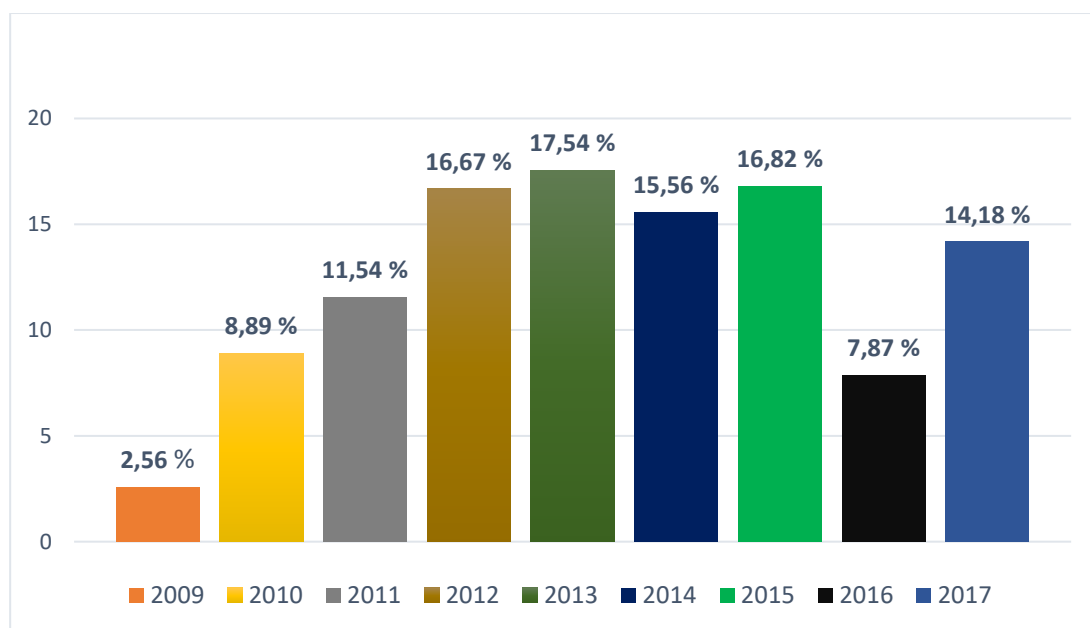
Otokseen kerätyn aineiston tiivistäminen oli haasteellista aineiston suuren määrän vuoksi. Mutta myös siksi että aluksi jouduin miettimään, miten aineiston ja siinä olleet erilaiset luvut sekä tilastot saadaan sellaiseen muotoon. Myöhempänä tapahtuvaa analyysyä varten. Yhtenä haasteena oli myös löytää tutkimukseen tarvittavat tiedot päämiehistä, joiden edunvalvonnat olivat päättyneet ennen vuotta 2014. Tällaisia tapauksia oli yhteensä neljä kappaletta, mutta heidän tiedot onneksi löytyivät toimistosta erillään sijaitsevasta päätearkistosta.

6 ANALYYSI

Tutkimuksessa siis pyrittiin selvittämään syitä ja selittäviä tekijöitä sille, miksi ulosmittausten vireilletuloilmoitukset ovat kasvaneet vuosien 2009 ja 2017 vä-

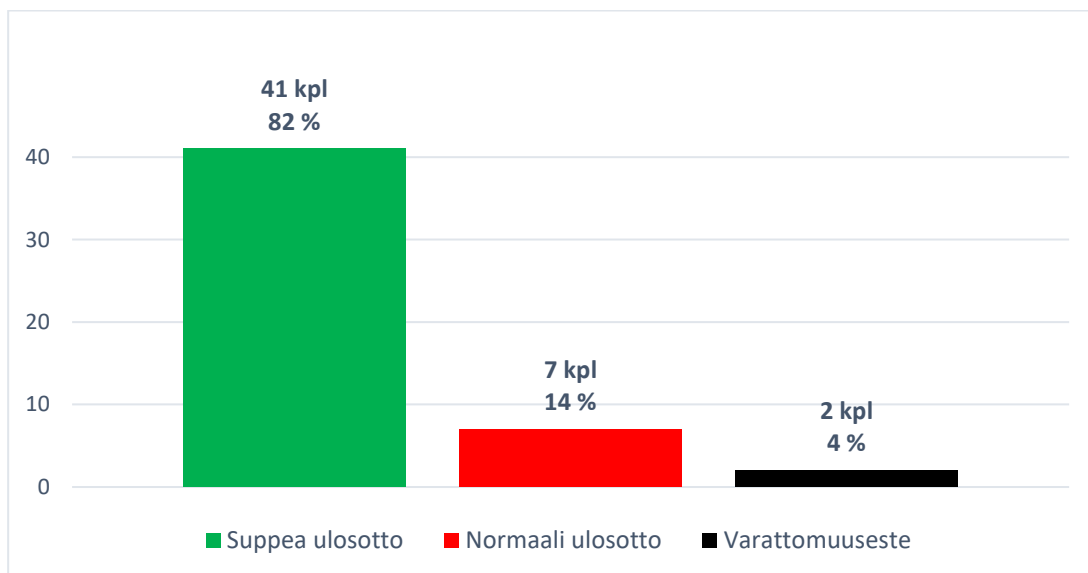
lillä. Tutkimuksen alkamisvuonna 2009 vireilletuloilmoituksia oli kahdella uudella päämiehellä ja puolestaan vuonna 2017 38 päämiehellä eli määrä on kasvanut 19-kertaiseksi kahdeksan vuoden aikavälillä. Vuonna 2009 luku oli 2,56 % ja vuonna 2017 14,18 % eli määrät ovat kasvaneet reilu kymmenen prosenttia. Lisäksi tulee ottaa huomioon, että myös edunvalvontamäärät ovat kasvaneet edellä mainitulla ajanjaksolla yli kolminkertaisiksi. Vireilletuloilmoitukset ovat kasvaneet lähes samassa suhteessa edunvalvontamäärien kanssa, kuten kuvasta 4. selviää. Vireilletuloilmoitusten prosentuaalinen osuus kaikista samana vuonna alkaneista edunvalvonnoista on myös kasvanut tasaisesti vuoteen 2015 asti, sen jälkeen määrät tippuivat yli puolella vuoteen 2016 mennessä. Tämän jälkeen määrät nousivat lähes kaksinkertaiseksi vuoden 2017 lopulla

Kuva 4. Vireilletuloilmoitusten %-osuus kaikista alkaneista edunvalvonnoista 2009–2017 (Edvard-järjestelmä)

Tutkimuksessa kävi ilmi, että suurimmalla osalla otokseen valikoituneilla päämiehillä ulosmitattavat saatavat olivat pääosin julkisoikeudellisia saatavia. Julkisoikeudellisia saatavia oli (Kananen 2015, 74.) Julkisoikeudelliset saatavat olivat maksukyvyttömyyden takia ulosottoon edenneitä erilaisia kotipalvelu- ja sairaala sekä muita hoitomaksuja. Lisäksi neljässä tapauksessa verovelkaa maksamattomien verojen vuoksi. Yksityisoikeudellisia saatavia oli 38 prosentilla otoksen päämiehistä. Yksityisoikeudelliset saatavat olivat muu muassa pikavippejä, kulutusluottoja, vakuutusmaksuja ja sähkölaskuja sekä puhelinlaskuja. Jälkimmäinen prosenttiluku sisältää myös ne päämiehet, joilla oli sekä

julkisoikeudellisia että yksityisoikeudellisia saatavia. Päämiesten ulosmittauksen kohteena olevat saatavat olivat siis pääosin normaaliin elämiseen tai päämiehen hoitoon liittyviä erääntyneitä laskuja ja maksuja, joita ei maksukyvyttömyyden tai oman terveydentilan huonontumisen vuoksi ole pystytty maksamaan ajoissa, vaan ne ovat edenneet ulosottoon asti.

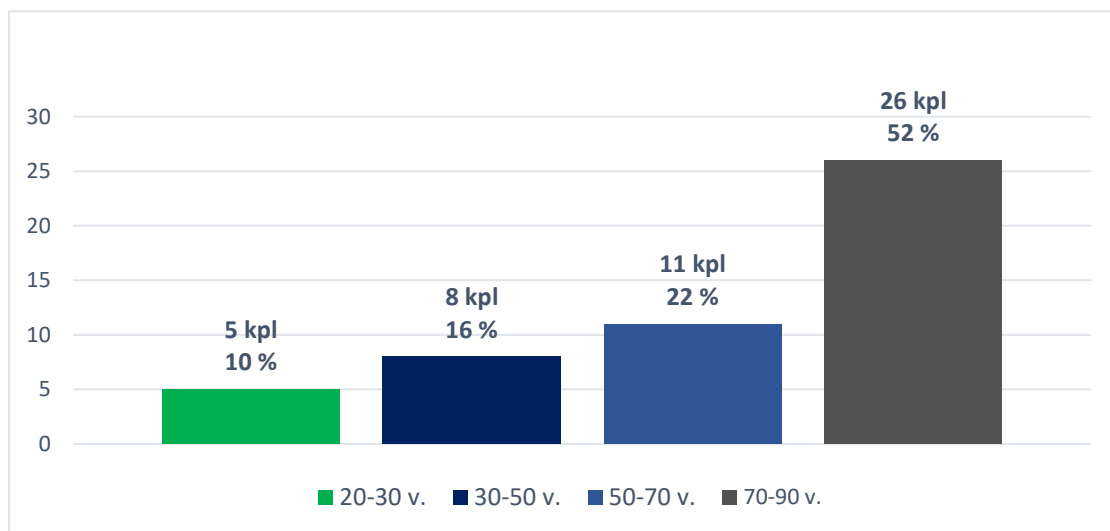
Kuva 5. Toimeenpanomenettelyn muodot otoksen päämiesten kohdalla (Edvard-järjestelmä)

Kuvasta 5. selviää, miten toimeenpanomenettely on kunkin otokseen valikoidun päämiehen kohdalla mennyt? Onko toimeenpanomenettely toteutettu käyttäen suppeaa vai normaalia ulosottoa? Lisäksi tutkittiin, onko mahdollisesti realisoitua tai myyty velallisen omaisuutta velkojan saatavien perimiseksi? Tutkimuksessa selvisi, että 82 prosentilla otoksen päämiehistä toimeenpanomenettely on toteutettu suppeana ulosottona. Tämä tarkoittaa sitä, että ulosmittaus on toteutettu vain jostakin tietyistä päämiehen saamasta toistuvaistulosta. Tässä tutkimuksessa lähes kaikki suppeat ulosmittaukset oli toteutettu päämiesten eläkkeistä ja veronpalautuksista.

Normaaleja ulosottoja tämän tutkimuksen päämiehillä oli 14 prosentilla.

Näissä tapauksissa ulosmittaus oli toteutettu edellä mainittujen tulojen lisäksi palkkatuloista, velallisen pankkitileistä sekä muusta velallisen kiinteästä omaisuudesta. Lisäksi kahdessa tapauksessa oli ulosmitattu päämiehelle kuuluvaa kiinteää omaisuutta. Tapauksessa A oli ulosmitattu ja myyty päämiehen omistama kiinteistö ja tapauksessa B oli ulosmittauksen turvaamistoimena otettu haltuun päämiehen omistama osakehuoneisto. Lisäksi kahdessa tapauksessa

toimenpanomenettelyä ei voitu suorittaa velallisen varattomuudesta vuoksi. Tämä tarkoittaa sitä, että päämiehen tulot ovat olleet alle velallisen suojaosuu- den tai päämiehellä ei ole ollut mitään ulosmitattavaa omaisuutta.

Kuva 6. otoksen päämiesten ikäjakauma edunvalvonnan alkamishetkellä (Edvard-järjestelmä)

Otoksen sukupuolijakauma meni lähes tasan, naisia oli 52 % (26 kappaletta) ja miehiä 48 % (24 kappaletta). Otokseen valikoitui myös päämiehiä eri ikä- luokista. Nuorin päämies oli 21-vuotias ja vanhin 89-vuotias. Otoksen pää- miesten keski-ikä oli 63 vuotta. Kuten kuvasta 5. selviää, otokseen valikoitui päämiehiä kaikista neljästä ikäluokasta. Yli puolet otoksen päämiehistä edusti ikäluokkaa neljä eli 70-90 vuotiaat. Tästä voisi tehdä sellaisen johtopäätöksen, että henkilön iällä olisi vaikutusta ulosmittausten kasvaneeseen määrään. Otoksen vanhin päämies oli 89-vuotias nainen, joka asuu palvelukodissa ja edunvalvonta hänen kohdallaan on alkanut vuonna 2017. Hänen tapaukses- saan ulosmitattavat saatavat ovat verovelkaa ja ulosmittaus jatkuu edelleen.

Otokseen valikoituneiden päämiesten varallisuus myös vaihteli. Joukossa oli vähävaraisia mutta myös päämiehiä, joilla oli jonkin verran varallisuutta tai omaisuutta. Näin ollen päämiesten vähävaraisuudesta yksistään ei voida tehdä kovinkaan yleispäteviä johtopäätöksiä miettiessä ratkaisuja tutkimusky- symykseen. Päämiesten velkasummat myös vaihtelivat todella paljon. Otok- sen päämiesten velkasummat olivat alle sadasta eurosta useisiin kymmeneen tuhansiin euroihin ja kaikkea siltä väliltä. Myös ulosmittausprosessin kestossa oli eroja. Joillakin prosessi oli kestänyt vain muutaman kuukauden ja joillain

prosessi on jatkunut jo vuosia edunvalvonnan alkamisvuodesta lähtien ja jatkuu edelleen. Lisäksi monissa tapauksissa ulosmittausten määrä olikin lisääntynyt entisestään vuosien kuluessa. Muutamassa tapauksessa ulosmittaus oli päättynyt saman vuoden puolella, kun määrältään pieni saatava oli maksettu. Lisäksi muutamassa tapauksessa ulosottovelka oltiin saatu maksettua parin vuoden kuluessa vireilletuloilmoituksesta.

Tutkimuksessa tarkasteltiin myös otoksen päämiesten asumismuotoa. Tarkastelussa selvisi, että 54 % päämiehistä asui palvelukodissa tai hoivakodissa, 30 % asui vuokralla, 10 % asui omassa kiinteistössä tai osakehuoneistossa ja 6 % päämiehistä asui laitoksessa. Päämiehillä, jotka asuivat palvelukodissa, lähes joka toisella päämiehellä ulosmittauksen kohteena olevat saatavat olivat juurikin näitä erilaisia erääntyneitä hoitomaksuja ja muita vastaavia saatavia. Tästä voisi tehdä sellaisen johtopäätöksen, että moni päämies on mahdollisesti elänyt yli varojensa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että päämiehen menot ovat olleet lähes kaksinkertaiset tuloihin nähden ja tästä on seurannut velkaantuminen, joka on edennyt aina ulosottoon asti.

7 POHDINTA

Yhteenvedona voisi todeta, että varsinaiseen tutkimuskysymykseen ei valitettavasti löytynyt yksiselitteistä vastausta. Tutkimuksessa selvisi tosin se, että ulosmittausten vireilletuloilmoitukset ovat kasvaneet lähes samassa suhteessa edunvalvontamäärien kanssa. Tämä yksin ei selitä vireilletuloilmoitusten määrän kasvua kyseisellä aikavälillä. Lisäksi tutkimuksessa selvisi mielenkiintoisia tilastoja päämiesten ulosmittauksista. Tutkimuksessa ei myöskään löytynyt selittäviä tekijöitä sille, miksi vireilletuloilmoitusten määrä tippui vuoden 2015 jälkeen yli puoleen ja nousi sitten vuoden 2016 jälkeen lähes samoihin lukemiin vuoden 2017 lopulla.

Tutkimuksessa selvisi se, että otoksen päämiehistä vanhuksilla (yli 70-vuotiaat päämiehet) oli enemmän ulosmittausten vireilletuloilmoituksia kuin nuoremmilla päämiehillä. Monissa tapauksessa ulosmitattavat saatavat olivat päämiehen hoitoon tai palveluasumiseen liittyviä maksuja tai päämiehen normaalin elämiseen liittyviä kustannuksia. Tästä voi tehdä johtopäätöksiä, että palvelu-

asuminen on kallistunut ja yleinen kustannustaso on noussut tutkittavalla aikavälillä. Nämä seikat osiltaan varmasti selittävät vireilletuloilmoitusten määrän kasvua tutkittavalla aikavälillä.

Opinnäytteen dokumentoinnin tulisi olla niin kattavaa, että lukija tai työn arvioija pystyy päättelemään kaikki työn eri vaiheet. Dokumentaatiota pidetään yhtenä tärkeimmistä opinnäytteen vaatimuksista. Huolellisen dokumentaation kautta lukija voi seurata tutkimusprosessin etenemistä ja todeta pelkän tekstin perusteella johtopäätökset oikeiksi. Opinnäytetyössä tulokset pohjautuvat kerättyyn aineistoon, josta tehdään johtopäätöksiä, jotka esitetään tutkimustuloksina. Mikäli tekstissä viitataan tutkimustuloksiin esimerkiksi taulukon muodossa, tulee se olla liitettynä tekstin yhteyteen. Tieteessä kaikkea tulee epäillä ja tietojen oikeellisuus tulee varmistaa käyttämällä riittävästi lähteitä. Oma tutkimustyötä tulee voida tarkastella riittävän kriittisesti, sillä ajatuksella, että tutkijan on parempi itse huomata työn mahdolliset puutteet kuin että lukija tai työn arvioija tuo ne esille. (Kananen 2015, 122, 331-332.)

Päädyin tutkimuksessani siihen lopputulokseen, että vireilletuloilmoitusten kasvu on monen eri tekijän summa. Kasvuun ovat mahdollisesti vaikuttaneet taloudellisten seikkojen lisäksi osittain sosiaaliset, yhteiskunnalliset ja lääketieteelliset tekijät. Usein päämiehen edunvalvonnan alkaessa päämiehen taloudellinen tilanne on erittäin heikko ja sen takia hän on edunvalvontaan ajautunutkin. Tällöin taustalla on usein velkaantumista ja maksukyvyttömyyttä, jotka ovat syntyneet jo ennen edunvalvontaa ja edunvalvonnassa aletaan sitten hoitaa näitä erääntyneitä laskuja ja maksuja, jotka ovat jo mahdollisesti ulosotossa tai perintätoimiston toimeksiantona. Lisäksi monessa tapauksessa päämiehen terveydentila on huonontunut merkittävästi ja hän ei enää ole ymmärtänyt tekemiensä taloudellisten sopimusten merkitystä ja velkaantunut sen seurauksena. Työssäni tuli välillä esiin tapauksia, joissa päämiehen asioita hoitavan edunvalvojan ja edunvalvontasihteerin piti priorisoida, mitä laskuja maksetaan ja mitkä laskut jätetään maksamatta maksukyvyttömyyden tai vähvaraisuuden takia.

Lisäksi etenkin nuoremmat päämiehet saattavat ajatella, että erääntyneen laskun maksamatta jättäminen ei välttämättä johda heti vaikeuksiin ja pikavippejä

voi ottaa huoletta, jos luottotiedot ovat jo menneet aikaisemmin. Ulosmittausten kasvua tulisi tutkia lisää ja monesta edellä mainitusta näkökulmasta, että tutkimuskysymykseen saataisiin kokonaisvaltainen vastaus. Väestön ikääntymässä edunvalvonnan tarve myös lisääntyy sekä maksuongelmat ja maksuhäiriöt myös lisääntyvät. Arvioisin myös, että jatkossakin ulosmittausten vireilletuloilmoitukset tulevat kasvamaan tulevaisuudessa samassa suhteessa edunvalvontamäärien kanssa. Tämä asettanee haasteita edunvalvontatoimiston henkilökunnalle tulevaisuudessa, koska edunvalvontamäärät tulevat todennäköisesti myös kasvamaan.

LÄHTEET

Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kilpailu -ja kuluttajavirasto. 2014. Maksuhäiriömerkintä vaikeuttaa elämää. WWW-dokumentti: Saatavissa: <https://www.kkv.fi/Tietoa-ja-ohjeita/Maksut-laskut-perinta/perinta/maksuhairiomerkinta/> [viitattu 5.10.2018].

Kilpailu -ja kuluttajavirasto. 2015. Velkojen lopullinen vanhentuminen. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.kkv.fi/Tietoa-ja-ohjeita/Maksut-laskut-perinta/velkojen-vanhentuminen/velkojen-lopullinen-vanhentuminen/> [viitattu 5.10.2018].

Laki holhustoimesta 1.4.1999/442.

Laki velan vanhentumisesta 15.8.2003.

Laki verojen ja maksujen täytäntöönpanosta 15.6.2007/706.

Linna, T. & Leppänen, T. 2014. Ulosotto-oikeus: I, ulosottomenettely. E-kirja. Helsinki: Talentum Media. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 29.9.2018].

Linna, T. 2008. Ulosottokaaren pääkohdat. E-kirja. Helsinki: Talentum Media. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 23.9.2018].

Maistraatti. s.a. Edunvalvojan tarpeen selvittäminen ja edunvalvojan määrääminen. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.maistraatti.fi/fi/Palvelut/holhustoimi/Edunvalvonnan-tarve-ja-sen-jarjestaminen/#Edunvalvoja%202> [viitattu 21.9.2018].

Mourujärvi, M. 2018. Selvitys Päijät-Hämeen edunvalvonnan päämiesmäärien muutoksista vuosina 2009 ja 2017. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/149163/Mourujarvi_Miikka.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 21.9.2018].

Mäki-Petäjä-Leinonen, A. 2013. Ikääntymisen ennakointi: vanhuuteen varautumisen keinot. Helsinki: Talentum.

Oikeusministeriö. 2016. Edunvalvonnan käsikirja. Yleisen edunvalvonnan kehittämistyöryhmän suositukset. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-524-9> [viitattu 24.9.2018].

Tilastokeskus. s.a. Yksityisoikeudelliset saatavat. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.stat.fi/meta/kas/yksityisoikeude.html> [viitattu 28.9.2018].

Tornberg, J. & Kuuliala, M. 2015. Suomen edunvalvontaoikeus. Helsinki: Talentum.

Ulosottokaari: 15.6.2007/705.

Ulosmittaus 2018. Oikeuslaitos WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://oikeus.fi/ulosotto/fi/index/velallisenaulosotossa/ulosmittaus.html> [viitattu 3.10.2018].

Ulosottovelallisten määrä jatkaa kasvuaan 2018. Oikeuslaitos WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://oikeus.fi/ulosotto/fi/index/ajankohtaista/tiedotteet/2018/08/ulosottovelallistenmaarajatkaakasvuaan.html> [viitattu 5.10.2018].

Ulosotto. 2016. Velan maksu. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://oikeus.fi/ulosotto/fi/index/velallisenaulosotossa/maksusuunnitelma.html> [viitattu 3.10.2018].

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus.

Välimäki, P. 2013. Edunvalvonta oikeus. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Yleinen edunvalvonta. 2018. Organisaatio. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://oikeus.fi/edunvalvonta/fi/index/organisaatio_0.html [viitattu 21.9.2018].

KUVALUETTELO

Kuva 1. Normaalin ulosoton päävaiheet. Linna, T. & Leppänen, T. 2014. Ulosotto-oikeus: I, ulosottomenettely. E-kirja. Helsinki: Talentum Media. 24. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/>

Kuva 2. Ulosoton vireilletuloilmoitusten kasvu vuodesta 2009 vuoden 2017 loppuun. Edvard-järjestelmä.

Kuva 3. Otoksen tapausten kappalemäärä jakauma 2009–2017 Edvard-järjestelmä.

Kuva 4. Vireilletuloilmoitusten %-osuudet kaikista alkaneista edunvalvonnoista 2009–2017. Edvard-järjestelmä.

Kuva 5. Toimeenpanomenettelyn muodot otoksen päämiesten kohdalla. Edvard-järjestelmä.

Kuva 6. Otoksen päämiesten ikäjakauma edunvalvonnan alkamishetkellä Edvard-järjestelmä.